

„בגין אינו איש גדול. לדעתי הוא איש קטן. עם כמה תכונות חיוביות מאד. בסופו של דבר, הוא בא מיהופיץ.“

בשבעות האחרונות ערך שמואל מרלין ביקור-מולדת, ותוך כדי כך קרא בפעם הראשונה את הכתבה הגדולה על איש-השנה תשל"ז, מנחם בגין („העולם הזה“ 2088). תגובתו היתה: „העכבר הוליד הר“.

מרלין, יליד 1910, היה בן 24 כאשר הכיר את מנחם בגין, שהיה אז בן 21. אז כבר היה מרלין איש חשוב בתנועה הרוויזיוניסטית, ממקורביו של זאב ז'בוטינסקי, בעוד שבגין היה עסקן צעיר של בית"ר בוורשא.

בשנים שלאחר-מכן, שיתף מרלין לא פעם פעולה עם בגין, ולא פעם התרחק ממנו. במלחמת-העולם השנייה הקים, יחד עם הילל קוק („פיטר ברגסון“), את „הוועד לשיחורור האומה“, שניהל את המאבק המדיני של אצ"ל בארצות-

הברית, ושהשיג אז הישגים תעמולתיים ודיפלומטיים שהדהימו את ארצות-הברית והיישוב היהודי בארץ. אחת מזרועותיו של ועד זה הביאה ארצה את האוניה „אלטנה“, שעל סיפונה היה גם שמואל מרלין.

עם הקמת המדינה היה מרלין המארגן הראשי של תנועת-החרות החדשה, וכיהן כחבר-בכנסת מטעמה בכנסת הראשונה. לאחר-מכן התרחק מבגין. כיום הוא עומד בראש מוסד-מחקר בניו-יורק, מרצה שם על ענייני המרחב וכתב שורה של ספרים על הסיכסוך הישראלי-ערבי, ביניהם מחקר-ענק של יומת-השלום של הנשיא התוניסי חביב אל-בורגיבה ב-1965.

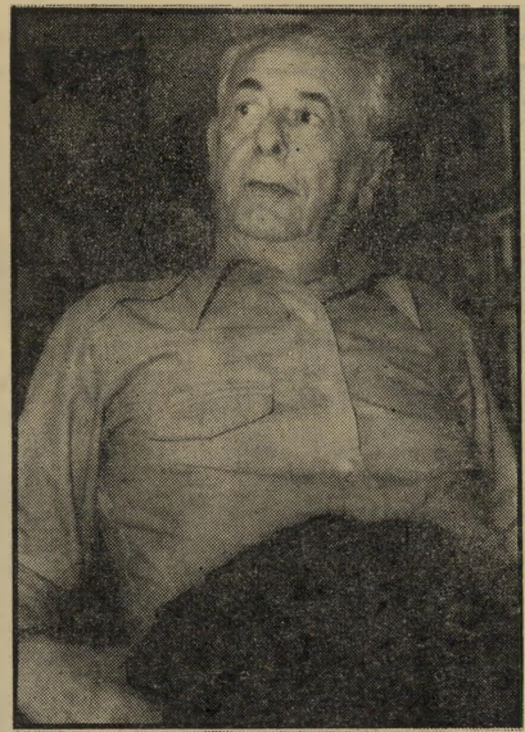
לפני כמה ימים, ערב שובו לארצות-הברית, העניק מרלין לאורי אבנרי את הראיון הבא, בתגובה על הכתבה על איש-השנה בגין.

בגין הוא

ההיפך מד'בוטינסקי

ישבתי בקצה השני של השולחן. קמתי ולקחתי אותה. הייתי בטוח שהוא כותב לי איזו הצעה. בפתק היה כתוב, בעברית: „קראתי היום את שני מאמריו * על חמישנים. אתה הבינות לכוונת הכי כמוסות שלי. תודה.“

על הדוגמה של הדלת החורקת ** חזר ז'בוטינסקי פעם מים רבות, בכל פעם שדיבר על הקיצוניים דאו — אני, ירמה הלפרין. מנחם בגין ואחרים.

שמואל מרלין
ידין הוא אפט מרובע

לעולם איני חש הערצה מוגזמת לאנשים גדולים. אף על פי שהכרתי בימי-חי סופרים גדולים, ראשי ממשלות ואמנים, לא התרשמתי באופן מוגזם. אני מטיבעי, סקפטי. האיש היחיד בכל ימי-חי שהרגשתי שהוא אדם עניין, אף על פי שאני מכהיש ישיש דבר כזה, היה זאב ז'בוטינסקי.

הייתי איתו ימים וליילות ושנים, ותמיד היתה לי ההרהר גשה הזאת, שהוא היהודי הגדול ביותר בהיסטוריה של העם. אולי משה היה אדם יותר גדול, אבל את משה

”

בגין לא יוחד על שלמות חצי המולדח

”

ב-1938 התקיים מושב של מועצת התנועה (הצ"ח). ה„מכטימליסטים“ (כפי שקראו לנו אז) דיברו נגד הפור ליטיקה של ז'בוטינסקי. אמרנו צריכים להעביר את נקודת-הכובד לפעולות אלימות („מיט כויח“).

לז'בוטינסקי לא היתה סבלנות. הוא הפסיק את האנשי שים שדיברו, נכנס לדבריהם ואמר: „שב, מספיק, אני כבר יודע את הרעיון!“

הייתי האחרון בהשימת הנואמים. ראיתי שהוא לא נותן לדבר, אז התחלתי ואמרתי: „אדוני, אני מקווה שלא תפסיק אותי, ביגלל סיבה פשוטה מאד: כל מה שאני אגיד, הם דברים שלך.“ ובאמת בניתי נאום, שלא היתה בה אף מילה אחת שלי. ציטטתי את הכל: „שא אש להצית, אין דבר“, „למען ההוד הנסתר“, „כי שקט הוא רפשי“, „הוכרתי איך נפגש עם מרקו ברוך, הציוני התימני הוני **“, שעימו ביקר ליד שער טיטוס, ומרקו ברוך לקח צבע או גיר וכתב „שא אש להצית“, וז'בוטינסקי לא הבין את הרעיון. אז הסביר לו מרקו ברוך שלא ישיי מו לב לבעייה היהודית, אם לא יעשו סקנדלים, אלימות, שיכרית את דעת הקהל לשים לב.

ז'בוטינסקי התנגד לטרור. הוא היה מתווכח אף פעם מים עם דבריו של גתה, בפרלוג של פאוסט. מה היה קודם, המילה או המעש? ז'בוטינסקי אמר: „בראשית ברא אלהים את הפוליטיקה.“ בפוליטיקה אפשר להשי תמש גם במילים וגם במעשים. אפילו, במקרים יוצאים מן הכלל, במעשי-טרור. אבל צריכים להבין שזה רק מרי

”

ז'בוטינסקי לא העריך את בגין ולא אהב אותו

”

לא הכרתי, ואיני יודע עד כמה הפרטים על חייו בתנך מדוייקים.

כשהעבירו את עצמותיו ארצה, אני התנגדתי. הילל קוק ואני כינסנו מסיבת-עיתונאים והסברנו שעכשיו קובי רים את ז'בוטינסקי באמת.

ז'בוטינסקי היה איש של ניגודים וסתירות. הוא גם היה פאראדוקסאלי.

אתן לך דוגמה אחת. כשהוועדה-הפועל העולמי של הצ"ח (ההסתדרות הציונית החדשה) היה בלונדון, ב-1935, היתה הצעה לסדרה-היום להעביר חלק מן הוועדה-הפועל לוורשא, ללב האומה. אמרו שאין טעם בכך שהמנהיגות של תנועה כליכך גדולה, שהמוני חבריה חיים בפולין, תשב בלונדון. זה עורר פלוגתא חריפה מאד. אותם חבר רים שלא היו מועמדים לעבור לוורשא, דיברו בהתלהבות בעד ההצעה, ואלה שהיו צריכים לעבור לוורשא דיברו בחירוף-נפש נגדה.

הוויכוחים היו סוערים. בישיבה אחת, שהתחילה ב- שמונה וחצי בערב, הפך הוויכוח אישי ופרסונלי. לפני הצות כבר לא ישבו האנשים ליד השולחן. הם קמו מתוך כעס והתרגשות, ורק ז'בוטינסקי נשאר יושב. הם צעקו והאשימו זה את זה בארבע שפות, באידיש, ברוסית, באנגלית ובפולנית. ז'בוטינסקי ישב חיוור ועצוב, וניסה להגיד להם „רבותי, הרי זה ויכוח, ולא צריכים להעליב אחד את השני.“ אבל זה לא עזר. העלבונות עפו בשצף-קצף, הריר נטף מן הפה.

שבויעים לפני זה פירסמתי ביקורת על הרומאן של ז'בוטינסקי, חמישנים. זו היתה מסה ארוכה מאד, שהודי פסה בהרבה עיתונים על פני שני עמודים שלמים. במאמר תיארתי ז'בוטינסקי אחר, שונה מהידוע בעולם. בעולם היה ידוע כמיליטאריסט, כאידיאלוג קיצוני, כדוגמאטי. האמת היא שבספר הזה גילה את האופי האמיתי שלו,

* ז'בוטינסקי ביקש להנהיג בעיברית את השימוש בגוף שלישי כצורת אדיבות. גם בגין נהג לדבר כך, עד אמצע שנות ה-50.

** הכוונה לדברים שבהם הישווה ז'בוטינסקי נאום של בגין לרעש הצורם וחסר-התועלת של זלזל חלודה המס- תובבת על ציריה.

*** מראשוני הציונים, אנארכיסט.

ז'בוטינסקי ירמה את זה בעין לא טובה, שתי ארתי אותו בצורה שונה מן התדמית המקובלת.

ובכן, נחזור לאותה ישיבה. כשכולם צעקו ורצו לרמוס זה את זה, וירקו אחד על השני — זאת היתה תמונה סוריאליסטית — ז'בוטינסקי כתב כמה מילים על פיסת-נייר קטנטנה, והעביר לי את זה.